

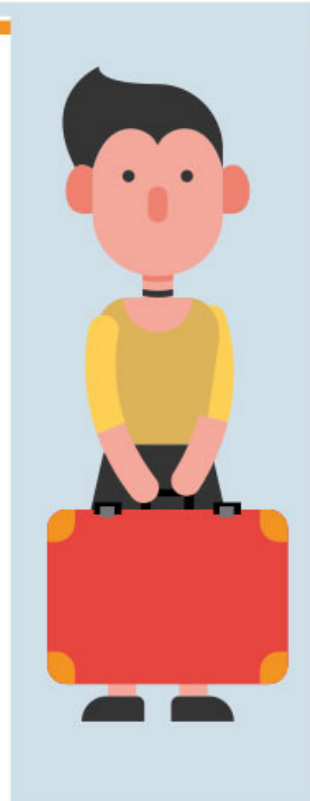
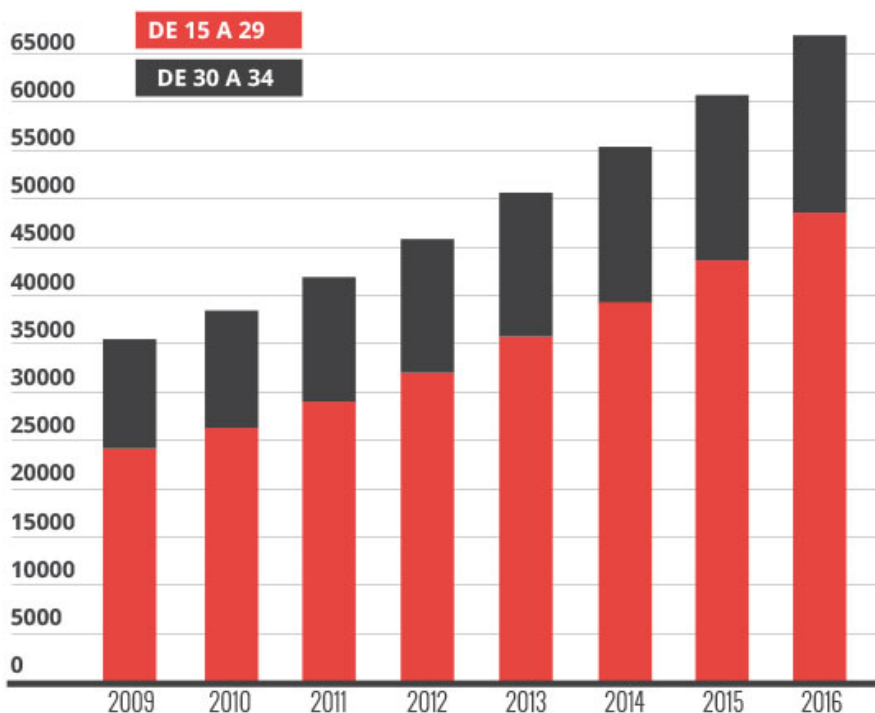
Joves a l'exili, el reflex de la crisi

Laura Aznar / @LauraAzLlu

El nombre de joves que marxen a l'estranger s'ha disparat els últims anys. Alguns se'n van un quant temps, cercant noves experiències laborals o la possibilitat d'estudiar fora, però n'hi ha d'altres que es veuen forçats a marxar perquè no troben una sortida millor, sobretot tenint en compte l'escenari laboral postcrisi, marcat per la precarietat i l'atur. **Són els 'exiliats laborals', aquells que han estat expulsats del seu país per culpa de la manca d'oportunitats.**

Segons les dades facilitades per Avalot - Joves de la UGT de Catalunya, s'ha produït un increment alarmant del nombre de joves que emigren a altres països per desenvolupar el seu projecte de vida. Concretament, des del 2009, el nombre ha anat creixent i l'any 2016 arribava pràcticament a les 67.000 persones. Això suposa un augment del 88% en aquests últims 7 anys.

CATALANS RESIDENTS A L'ESTRANGER | 15-34 ANYS

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Avalot - Joves de la UGT de Catalunya, extretes de l'IDESCAT

El gràfic també mostra que la majoria dels joves que decideixen marxar tenen entre 15 i 29 anys, que és justament el moment en què busquen establir-se en la seva vida adulta.

Catalunya ha estat sempre un país d'entrades i sortides. **Els processos d'emigració no són nous i, si bé alguns es donen per necessitat, d'altres responen a estratègies molt ben estructurades en què és previst un retorn al país d'origen.** Ara bé, la manca de xifres que

permetin classificar els fluxos migratoris fa difícil saber quants joves s'han vist forçats a marxar i quants ho han fet voluntàriament. "El primer que tenim en contra són les poques dades disponibles sobre les raons de marxar", apunta Oriol Rius, vicepresident del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya; "no sabem si se'n van a fer programes de voluntariat, a buscar feina o a estudiar, perquè no s'apunten en un registre per no perdre el dret a la Seguretat Social".

Tot i així, l'impacte de la crisi econòmica sobre el mercat de treball sembla una causa innegable de la fuga de talent. La precarietat, la baixada generalitzada dels salaris, la temporalitat o l'atur juvenil a Catalunya són alguns dels factors als quals el jovent ha de fer front. **De fet, avui dia, tot i que les dades estan millorant, un terç dels joves laboralment actius menors de 25 anys no troben feina.**

Per aquesta raó, un dels perfils que han guanyat més protagonisme és el del jove qualificat que marxa buscant una feina digna amb una retribució que s'ajusti al seu nivell d'estudis. I això és "molt greu", a criteri de la portaveu d'Avalot, Elena Ferrero, que creu que "com a societat estem perdent una generació sencera" i que "no estem aprofitant tot el talent que tenim".

La migració juvenil no sempre és una oportunitat

L'Administració posa en valor la mobilitat internacional com una porta oberta a noves oportunitats, sempre que sigui una decisió lliure i voluntària. De fet, incideix en la necessitat de desplegar programes públics que "democratitzin" la possibilitat de marxar, perquè avui dia **no surten del país els joves que volen, sinó els que poden**, és a dir, els que tenen una situació econòmica, uns coneixements (lingüístics, com a mínim) i un entorn familiar que els dóna suport en aquesta opció. Però la Direcció General de Joventut també té el compromís de treballar per evitar que la decisió de marxar sigui producte no del desig de viure noves experiències, sinó quan és fruit de la desesperació i de la necessitat. "La solució en aquests casos passa perquè aquí hi hagi oportunitats laborals i una feina més digna i menys precària del que hi ha ara", sentenciava la directora general de Joventut, Marta Vilalta, en l'acte de cloenda del 19è Fòrum d'Estudis de la Joventut.

Respecte a això, les entitats de joves opinen que, per millorar les condicions del mercat de treball, és necessària una major inversió pública en recerca. D'aquesta manera, s'evitaria la fuga definitiva de persones amb titulacions superiors a països on hi ha una major dotació pressupostària en aquest camp. El Consell Nacional de la Joventut de Catalunya, de la seva banda, proposa que el Programa de Garantia Juvenil es treballi a tres bandes (entitats, sindicats i Administració) per transformar-lo "en un pla d'ocupació juvenil, transversal i integral", tal com matisa el seu vicepresident, Oriol Rius, "perquè ara ens fa la sensació que només serveix per tapar forats". També demana la derogació de la reforma laboral, executada pel Partit Popular el 2012 i "que no ha fet més que precaritzar encara més les nostres condicions laborals", continua.

Des del seu punt de vista, el relat institucional sovint "emmascara" la migració juvenil "com una oportunitat" i a vegades "no és així". "És cert que el fet de marxar és una experiència enriquidora, però també hi ha molts fracassos i joves amb titulacions superiors que acaben treballant en 'minijobs' en condicions igualment precàries", comenta Rius; "per això és important desenvolupar mesures perquè puguin tornar". **El retorn al país d'origen suposa la recuperació de la inversió en educació realitzada i del talent exiliat.** Però no solament això: per a les persones que han viscut a l'estranger també implica la possibilitat de desplegar les competències que han adquirit fora, que es consideren un avantatge competitiu a l'hora de buscar feina a casa seva.

Fomentar el retorn dels joves que ho vulguin

Amb la necessitat d'estructurar mesures que permetin el retorn dels joves, també hi coincideix Elena Ferrero, portaveu d'Avalot, que considera que, si les persones que marxen decideixen quedar-se per sempre al país d'acollida, "patirem les conseqüències a nivell demogràfic" o, el que és el mateix, "tindrem una població molt envellida i un problema per sustentar les pensions".

Per evitar els possibles efectes a mitjà o llarg termini de l'emigració juvenil, la Direcció General de Joventut també considera prioritari establir estratègies de retorn per a les persones que ho desitgin i per això està treballant en un pla transversal que el fomenti, lligat al registre de catalans residents a l'exterior i al portal Moncat.gencat.cat. **Una manera de fer-ho és procurant que els residents a l'estranger no perdin els vincles amb la societat d'origen**, establir una xarxa amb ells per mitjà de delegacions catalanes, casals o comunitats virtuals, ja que està demostrat que mantenir el vincle afavoreix el retorn. "La idea és garantir eines i accions que ens ajudin a la tornada i que no sigui un retorn per començar des de zero", comenta Marta Vilalta; "hem de facilitar que puguin tornar a Catalunya i que això no sigui una experiència de frustració, sinó un nou pas en la construcció del projecte vital amb totes les garanties i oportunitats".

Els experts consideren que combatre el fenomen de l'exili laboral és prioritari, i que per això s'ha de repensar de dalt a baix el mercat de treball, adaptar el model productiu al talent dels joves d'avui, que són la generació més ben formada, creant ocupació de qualitat i qualificada. **Només així l'emigració, en tots els casos, deixarà de ser l'única sortida possible per convertir-se en una aventura enriquidora.**